

Naturvärdesinventering av norra delen av stationsområdet i Ängelholm

NVI enligt SIS-standard
2021-10-29

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställare: Ängelholms kommun
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Reviderad: 2021-10-29
Kvalitetsgranskning: 2020-03-19
Uppdrags- och kvalitetsansvarig: Lars Salomon
Foton: Om inget annat anges: Lars Salomon
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 8428
Bilder på framsidan: Norra delen av objekt 2.

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Avgränsningar	5
Metodik	6
Förstudie	6
Naturvärdesinventering SIS	6
Osäkerhet i bedömningen	6
Allmän beskrivning av området	7
Tidigare bedömningar/inventeringar	7
Naturvärden	8
Områden med naturvärden	8
Visst naturvärde – naturvärdesklass 4	8
Naturvårdsarter	12
Skyddade arter	12
Rödlistade arter	12
Övrigt	13
Naturvårdsintressanta träd	14
Ekologisk känslighet	16
Naturtyper	16
Referenser	17

Bilaga 1. Metodbeskrivning för naturvärdesbedömning enligt SIS

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Ängelholms kommun, genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014), detaljeringsgrad medel vid Stationsområdet i Ängelholm, fastighet 3:136 med flera. Som tillägg till naturvärdesinventeringen har även naturvärden av klassen ”visst naturvärde – klass 4”, generella biotopskydd och skyddsvärda träd inventerats.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en detaljplan, samt eventuell dispensansökan.

Tre objekt med visst naturvärde har urskilts. Objekt med påtagligt, högt eller högsta naturvärden finns inte i inventeringsområdet. I objekten hittades fyra naturvårdsarter men inga som kräver särskild hänsyn vid en utveckling av området. I två av objekten finns grova träd av bok och ek.

Inledning

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Ängelholms kommun, genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014), detaljeringsgrad medel vid Stationsområdet i Ängelholm, fastighet 3:136 med flera. Som tillägg till naturvärdesinventeringen har även naturvärden av klassen ”visst naturvärde – klass 4”, generella biotopskydd och skyddsvärda träd inventerats.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en detaljplan, samt eventuell dispensansökan.

Lars Salomon har varit ansvarig för inventering och rapportskrivning. Uppdraget har genomförts under februari månad 2020.

Figur 1. Inventeringsområdets läge norr om Ängelholms tågstation (röd polygon).

Avgränsningar

Kartläggning av värden för friluftsliv, geologiska värden, rekreation samt ekologiska spridningssamband ingår inte i detta uppdrag. Det ingår inte heller att utreda konsekvenser av eventuell exploatering eller ge förslag till kompensationsåtgärder.

Metodik

Bedömning av art- och biotopvärde

Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar två underliggande aspekter: biotopkvalitet samt sällsynthet. I aspekten sällsynthet vägs även eventuella hot mot biotopen in.

I bedömningsgrunden för artvärde ingår fyra aspekter: förekomst av naturvårdsarter (se nedan), rödlistade arter, hotade arter och artrikedom.

Biotop- och artvärdet bedöms var för sig på en fyrgradig skala (obetydligt, visst, påtagligt och högt).

Förstudie

Inför fältarbetet gjordes avgränsningar utifrån ortofoto. Uppdelningen av delområden gjordes utifrån strukturer i naturmiljön som bedömts vara viktiga för biologisk mångfald.

Befintlig kunskap om området biologiska värden har eftersökts i följande databaser:

- Artportalen (2020-02-04)
- Utdrag ur ArtDatabankens databas över rödlistade arter (2020-02-04)
- TUVÅ, ängs- och betesmarksinventeringen
- Historiska kartor (Lantmäteriet) (2020-02-06)

Fullständiga webbadresser eller litteraturhänvisning finns i rapportens källförteckning.

Naturvärdesinventering SIS

Centralt i metodik enligt SIS är bedömning av biotop- och artvärde (se faktaruta) som tillsammans ger naturvärdet på naturvärdesobjektet. Vid inventeringen av biotopvärden kartläggs förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper och strukturer, som till exempel förekomst av opåverkade våtmarker, gamla träd, gammal skog, död ved och hålträdd mm. För att kartlägga artvärdet inventeras förekomst av rödlistade arter och andra naturvårdsarter.

Vid inventeringen lades särskild fokus på artgrupperna kärleväxter, lavar och vedsvampar. Även naturvårdsarter inom andra organismgrupper noterades men någon riktad inventering har inte genomförts.

En mer detaljerad beskrivning av metod framgår av bilaga 1. I denna bilaga framgår också de justeringar som gjorts av SIS bedömningsgrunder för exempelvis vanlig förekommande hotade arter som exempelvis ask och kungsfågel.

Fältbesök genomfördes 5 februari 2020.

Osäkerhet i bedömningen

Området besöktes den 5: februari. Artvärden är framför allt bedömda utifrån förekomst av kärleväxter, lavar och vedsvampar. Vinterhalvåret 2019–2020 har varit ovanligt varmt och inga sammanhängande perioder med minusgrader har ännu inträffat varför en stor del av kärleväxterna fortfarande gick att bestämma. I kombination med markhistorik och inventeringsområdets karaktär bedöms naturvärdesinventeringen som säker, trots att fältbesöket genomfördes så tidigt på året. Förekomst av strukturer och naturvårdsarter ger en tillfredställande indikation på både biotop- och artvärden.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet ligger norr om Ängelholms järnvägsstation, inne i Ängelholms tätort. Naturen i det inventerade området domineras av park och ungskog med inslag av enstaka grova träd. Trädslagen utgörs bland annat av tall, klibbal, skogsek, bok och glasbjörk.

Inventeringsområdets omedelbara närhet utgörs av industrifastigheter, villor, fritidshus, vägar och spårområde.

100 meter väster om inventeringsområdet finns på andra sidan järnvägen ett stort sammanhängande, mosaikartat skogsområde. Även i norr och i öster finns grönområden med skog (inom 100–200 meter). Mellan dessa grönområden och inventeringsområdet finns tämligen goda ekologiska samband. Dessutom bidrar sannolikt inventeringsområdets skogspartier i viss mån till att stärka upp sambanden och konnektiviteten mellan områdena i väster, norr och öster.

Värdekärnor finns i norr i Nybroskogen, i form av nyckelbiotoper med grova träd och jätteträd av bok och ek samt strandskog med klibbal. I väster finns Kronoskogen och Strandskogen som hyser höga värden knutna till barrträd (höga för regionen).

Tidigare bedömningar/inventeringar

Inga tidigare inventeringar har genomförts i utredningsområdet.

Naturvärden

Naturvärdesklasser

Följande

naturvärdesklasser finns (SIS standard SS 199000:2014):

Högsta naturvärde,
naturvärdesklass 1.
Störst positiv betydelse för biologisk mångfald

Högt naturvärde,
naturvärdesklass 2. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald.

Påtagligt naturvärde,
naturvärdesklass 3.
Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Visst naturvärde,
naturvärdesklass 4. Viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Området har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering (NVI, metodbeskrivning bilaga 1). Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) av betydelse för biologisk mångfald.

Naturvärdesinventeringen resulterar i avgränsning av områden och naturvärdesklassning, samt objektbeskrivningar av avgränsade så kallade naturvärdesobjekt. Områdets naturvärden redovisas i karta, figur 3. Tre objekt med visst naturvärde och ett objekt med lågt naturvärde har urskilts. Objekt med påtagligt, högt eller högsta naturvärden finns inte i inventeringsområdet. Nedan presenteras resultatet av naturvärdesinventeringen.

Områden med naturvärden

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå.

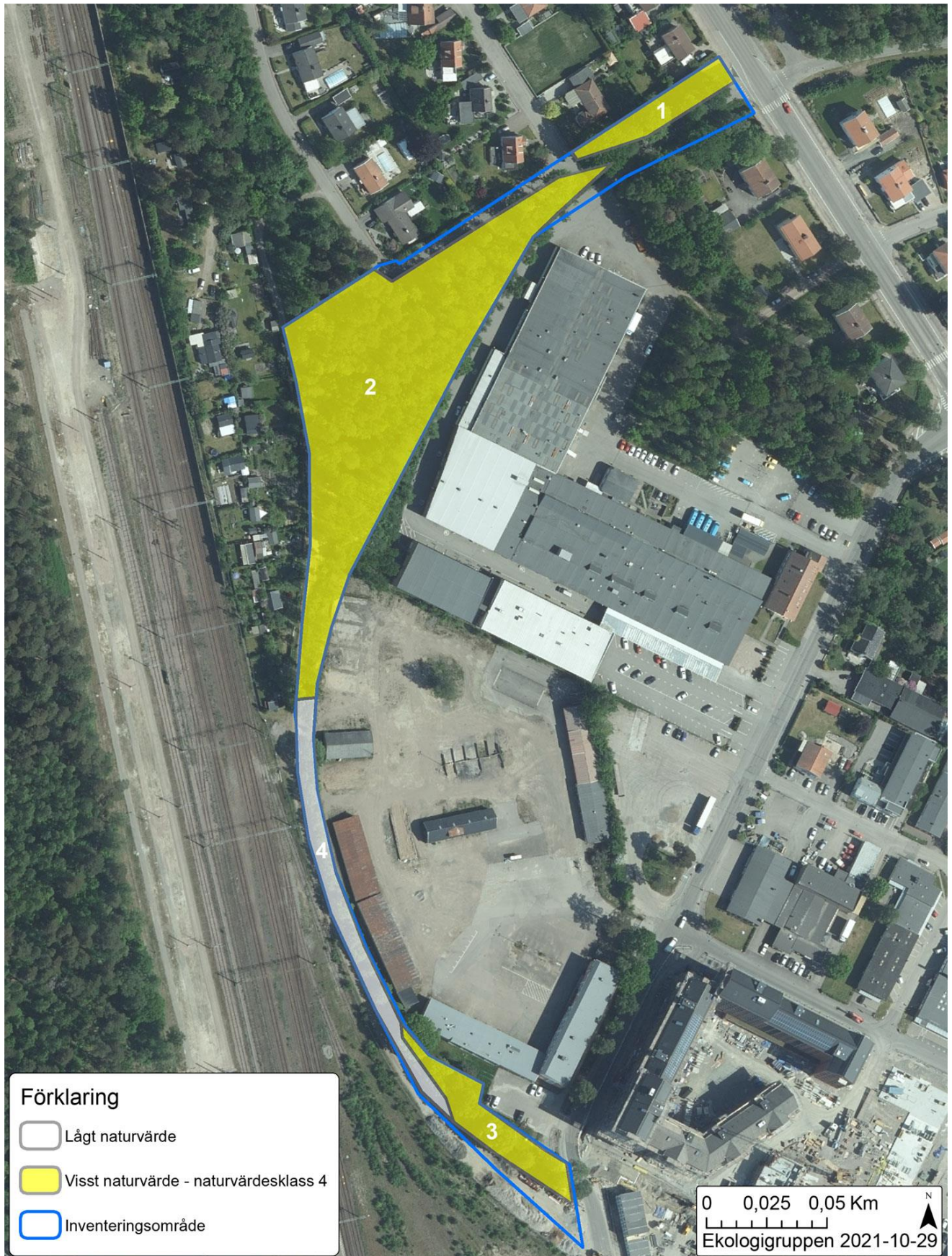
Objekt 1 består av ett litet parkliknande område med träd av ek, klibbal och bok (figur 2). I objektet noterades en grov bok med en stamdiameter på 84 cm och en relativt rik påväxt av lavar, övriga träd är under 80 cm i diameter.

Död ved saknas stort sett men en ek har döda torrgrenar varav en del grova. Fältskiktet är sparsamt och domineras av klippta gräsytor.

Objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett lågt artvärde. Area: 740 m².

Figur 2. Ek, klibbal och bok i objekt 1.

Figur 3. Karta med naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet.

Objekt 2 sträcker sig genom merparten av inventeringsområdet och utgörs av blandskog med bland annat skogsek, asp, klibbal, tysklönn, glasbjörk, tall och gran (figur 4). Skogen är oskiktad / tvåskiktad och ser ut att ha gallrats/röjts nyligen. Buskskiktet består av bland annat idegran, hassel, fläder och lövsly. Bland naturvårdsarterna noterades utöver idegran också rikligt med murgröna och järnek. Död ved förekommer sparsamt.

I objektets södra del finns en osymmetrisk trädrad med sju glasbjörkar längs stigen (figur 5). Vid uppdragets början lyfte kommunen att trädraden eventuellt kunde utgöra en allé varför stamdiametern mättes. Fyra av björkarna hade en stamdiameter mellan 25–36 cm. Resterande träd är klenare än 20 cm varför strukturen vid inventeringstillfället inte klarade kriterierna för allmänt biotopskydd (allé). Det bör dock nämnas att åtminstone två av de klenare träden har en stamdiameter på 19 cm varför strukturen sannolikt kommer att klara kriterierna för biotopskyddet med avseende på grovlek om 1-2 år. På grund av läget, att träden delvis står i skogspartiet som utgör objekt 2 (ej i ett i övrigt öppet landskap) och att träden av allt att döma etablerats spontant är bedömningen dock att strukturen inte bör falla inom ramarna för biotopskyddet.

Objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett lågt artvärde. Area: 0,81 ha.

Figur 4. Mellersta delen av objekt 2 består främst av triviallöv och tall.

Figur 5. Klenta björkar längs stigen i objekt 2.

Objekt 3 ligger i södra delen av inventeringsområdet. Det är ett parkliknande område med kortklippt gräsmatta, buskage/träd och solitära träd varav en ek är grov med en stamdiameter på 92 cm. Bland övriga träd kan nämnas en sälg som tuktats (troligtvis för att det växt in i staketet) och som har en del dödvedspartier (figur 6). Utmed stigen i södra delen finns en del blomväxter i gräsmattan, exempelvis gråfibblor och röllika.

Objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett lågt artvärde. Area: 0,11 ha.

Figur 6. Sälgi i objekt 3.

Naturvårdsart

Naturvårdsarter är utpekade i olika inventeringar och sammanhang. Bland dessa kan nämnas *rödlistade arter, typiska arter* (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet), *skogliga signalarter* (utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringsmetodik), *Ängs- och betesmarksarter* (utpekade i Jordbruksverkets Ängs- och betesmarksmetodik), samt Ekologigruppens *egna indikatorarter*. Naturvårdsarter innefattar även enligt Artskyddsförordningen *skyddade arter*

Naturvårdsarterna delas av Ekologigruppen in i olika indikatorartskategorier med klasserna mycket högt, högt, viss och ringa. Arter med mycket högt indikatorvärde är antingen ovanliga rödlistade eller hotade arter, eller arter som i sig gör att området är skyddsvärt. Ringa indikatorvärde används exempelvis för arter som är naturvårdsarter på grund av rödlistning men som är så vanliga att de inte indikerar särskilt artrika

Naturvårdsarter

I området har fyra naturvårdsarter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen (tabell 1). Inga av dessa kräver särskild hänsyn vid en utveckling av området.

Tabell 1. Skyddade arter med förekomst inom området.

Namn	Typ av art	Förekomst	Indikatorvärde	Källa
Murgröna	8 § Artskyddsförordningen	Objekt 2	Ringa	Ekologigruppen 2019
Idegran	8 § Artskyddsförordningen	Objekt 2	Ringa	Ekologigruppen 2019
Järnek	Rödlistad (CR)	Objekt 2	Ringa	Ekologigruppen 2019
Ask	Rödlistad (EN)	Objekt 2	Ringa	Ekologigruppen 2019

Skyddade arter

Enligt § 8 artskyddsförordningen är det i fråga om de vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till förordningen förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, samt att ta bort eller skada frön eller andra delar. Med att skada arten bör även avses åtgärder som på ett indirekt sätt skadar arten genom att till exempel de hydrologiska förhållandena på artens växtplats förändras.

Idegran *Taxus baccata*

Hittades som förvildad i objekt 2. Arten är fridlyst (SFS 2007:845) enligt paragraf 8 i Artskyddsförordningen och används av Skogsstyrelsen som en signalart i arbetet med att skilja ut nyckelbiotoper.

Murgröna *Hedera helix*

Murgröna växer på flera håll i objekt 2 (figur 7). Liksom idegran är den fridlyst (SFS 2007:845) enligt paragraf 8 i Artskyddsförordningen och används som signalart av Skogsstyrelsen.

Rödlistade arter

Järnek *Ilex aquifolium* (CR)

Arten är rödlistad då den är mycket sällsynt i vilt tillstånd. Förekomsterna i inventeringsområdet utgörs av trädgårdsrymlingar. Mindre exemplar av järnek noterades i objekt 2 samt öster om inventeringsområdet.

Ask *Fraxinus excelsior* (EN)

Trädslaget minskar kraftigt på grund av askskottsjukan vilket medför en risk för en utslagning av större delen av det svenska askbeståndet. Ask noterades som sly i objekt 2

Figur 7. Murgröna i objekt 2.

Övrigt

På träd (gammal oxel) noterades strax söder om inventeringsområdet rikligt med elegant sköldlav *Melanohalea elegantula* (NT) samt ett par bålar med getlav *Flavoparmelia caperata* (fridlyst).

Sannolikt förekommer även elegant sköldlav på bokträd i inventeringsområde. Arten börjar dock bli så pass vanlig i västra Skåne att den inte behöver visas någon särskild hänsyn.

Naturvårdsintressanta träd

Naturvårdsintressanta träd

Generellt kan sägas att ju äldre träd tillåts bli, desto fler skrymslen och vrår finns på dem. Ett gammalt träd har ofta utvecklade strukturer som gynnar biologisk mångfald. Exempel på sådana strukturer är stamhåligheter, vedblottor och döda grenar som kan bli hemvist för många arter. Många organismer är helt beroende av dessa mikrohabitat för sin överlevnad. Eftersom gamla träd generellt sett är en bristvara i dagens skogar är många arter knutna till dessa strukturer hotade. Gamla träd är oftare vid sämre vitalitet än unga, och sjuka träd som börjat angripas av olika arter insekter och vedsvampar har generellt högre naturvärden än friska träd. Sammanfattat kan man säga att ju äldre ett träd tillåts bli desto högre naturvärden kommer det att få.

Naturvårdsverket (2004) definierar särskilt skyddsvärda träd som:

- Jätteträd; träd ≥ 1 meter i diameter.
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hålighet i stam (eller gren)

Ekologigruppen (2017) har kompletterat denna klass med två ytterligare klasser:

- Skyddsvärda träd; exempelvis gamla träd (för tall gäller över 150 år), träd med förekomster rödlistade arter, eller hålträd som inte är grova
- Värdefulla träd; utgörs främst av träd som kan utgöra ersättare till skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd. Exempel på värdefulla träd är nästan gamla träd (för tall gäller över 100 år), grova träd samt träd med förekomster naturvårdsarter som inte är rödlistade. Träd av ask och almar klassas högre än andra trädslag då dessa är starkt hotade, och således har högt skyddsvärde även för unga, livskraftiga träd.

I inventeringsområdet finns inga särskilt skyddsvärda träd. Värdefulla träd förekommer sparsamt. I objekt 1 finns en grov bok på 84 cm (figur 10, träd 1) och i objekt 3 en grov skogsek på 92 cm (figur 8, träd 2).

Utanför urskilda objekt finns i norra delen en grov bok på tomtmark som bör visas hänsyn. Boken är 91 cm och har en ymnig epifytflora (figur 10, träd 3). Den står precis innanför tomtgränsen i anslutning till en oxelhäck. Trädets känsliga rotsystem sträcker sig med stor sannolikhet ett par meter in i inventeringsområdet.

Figur 8. Grova träd (gröna punkter) i och i anslutning till inventeringsområdet.

Figur 9. Grov ek i objekt 3 (träd 2 på kartan ovan).

Ekologisk känslighet

Förenklat sett kan man säga att ett områdes naturvärden beror på hur länge en miljö har fått bestå. Utifrån detta resonemang går det att översätta ungefär hur lång tid det tar för ett område att utveckla de olika naturvärdesklasserna i en naturvärdesbedömning (figur 15).

Generellt kan sägas att områden med lägre naturvärden inom området kan återskapas inom andra delar av området. Utveckling av höga naturvärden förutsätter dessutom en väl fungerande gröns infrastruktur. Om arter inte kan sprida sig så utvecklas inte mångfalden i samma med tiden som illustreras i figur 10.

Värdefulla och grova träd som finns inom utredningsområdet utgör en viktig bas för den nya/tillkommande grönstrukturen om delar av området i ett senare skede skulle bebyggas. Lägre naturvärden som går förlorade vid en eventuell bebyggelse kan kompenseras för genom att skapa nya, likartade naturmiljöer i den nya miljön eller i intilliggande områden. Högre naturvärden, särskilt sådana värden som är knutna till exempelvis gamla träd och skogsmiljöer med lång kontinuitet går som regel inte att återskapa eller kompensera för och bör inte bebyggas. Dessa miljöer är mycket känsliga för ingrepp och uppkommen skada på naturvärdena bedöms vara irreversibel.

Figur 10. Schematisk beskrivning av hur miljöns kontinuitet över tid och naturvärde kan hänga ihop.

Naturtyper

För samtliga naturtyper gäller att ju högre naturvärde desto känsligare är de. Ett av de största hoten för biologisk mångfald förutom exploatering av värdefulla miljöer, är fragmentering (d v s uppsplittring) av naturmiljöer av en viss naturtyp, samt påverkan på spridningssamband genom anläggande av vägar eller bebyggelse.

Referenser

Digitala källor

ArtDatabanken, uttag av rödlistade arter

ArtDatabanken Artfakta för de påträffade arterna. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. Sökning med polygon inom och strax utanför området, alla artgrupper. <https://www.artportalen.se/> (sökning utförd vid flera tillfällen, senast 2020-02-04)

Skogens pärlor. Skogsstyrelsen. <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> (sökning utförd 2020-02-04)

TUVA, ängs- och betesmarksinventeringen. Jordbruksverket.

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html> (sökning utförd 2020-02-04)

Bilaga 1. Metodbeskrivning för naturvärdesbedömning enligt SIS

I arbetet med naturvärdesinventering (NVI) görs klassificering av all mark med avseende på naturvärde och naturtyp. Metoden följer SIS-standard SS 199000:2014 för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Standarden har tagits fram av Trafikverket och ledande svenska naturmiljökonsulter där Ekologigruppen ingått som en av de medverkande. Med naturvärde menas här värde för biologisk mångfald. Geologiska värden och värde för friluftslivet beaktas inte.

Naturvärdesinventeringen redovisar och beskriver objekt som har naturvärdesklass 1–4. Områden med lägre naturvärde redovisas inte.

Naturvärdesklasserna är:

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. I denna klass ingår bland annat skogliga nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen och områden som är utpekade som värdefulla i ängs- och hagmarksinventeringen.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I klassen återfinns miljöer som hyser en rik biologisk mångfald eller är ovanliga ur ett kommunalt perspektiv. Miljöerna är viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden i den berörda kommunen. I denna klass ingår bland annat områden med naturvärden utpekade av skogsstyrelsen och ängs- och betesmarksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betesmark.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

I klassen återfinns miljöer som hyser en biologisk mångfald som gör dem viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden på lokal nivå. Med lokal menas stadsdel, socken eller annan begränsad geografisk enhet som definieras i inventeringen.

Parametrar för naturvärdesbedömning

Naturvärdesinventeringen utgår i grunden från bedömning av art- respektive biotopvärde.

Biotopvärde

Biotopvärde inventeras genom klassificering av biotop, samt viktiga värdeelement och strukturer som finns i objekten. En viktig aspekt är om naturtypen utgörs av en så kallad Natura-naturtyp, det vill säga att den omfattas av den lista över skyddsvärda naturtyper som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv. För att göra denna klassning görs först en tolkning från flygbilder med hjälp av en tolkningsnyckel för Naturanaturtyperna (Ekologigruppen 2015). Därefter kontrolleras biotoptillhörighet i fält.

Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar två underliggande aspekter;

- Naturtypens sällsynthet, inklusive hot mot naturtypen i fråga
- Biotopkvalitet vilket inkluderar bl.a., naturlighet, processer och störningsregimer, strukturer och element, kontinuitet, förekomst av nyckelarter läge storlek och form

För att nå högsta biotopvärde så skall de biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald som kan förväntas förekomma i biotopen finns i stor omfattning och med uppenbart god kvalitet. Biotopkvaliteterna kan inte bli avsevärt bättre i den aktuella regionen, och/eller utgöras av förekomst av biotop eller Natura-naturtyp som är hotad i ett nationellt eller internationellt perspektiv. För vanligt förekommande hotade Natura-naturtyper som exempelvis taiga så har Ekologigruppen tillämpat att det krävs att kriterierna för biotopkvalitet också uppfylls för att klassning högt biotopvärde ska ske. Standarden anger att det räcker med att naturtypen utgörs av en hotad Natura 2000-naturtyp. För sällsynt förekommande Natura-naturtyper som exempelvis silikatgräsmarker räcker det med att kriterier för att biotopen ska klassas som Natura-naturtyper uppnås för att erhålla högt biotopvärde.

En viktig struktur i skog som är avgörande av om biotopen ska klassas som Natura-naturtyper utgörs av förekomst av gamla träd. Här används den definition av gamla träd som använts vid Basinvenering av skog i skyddade områden (Naturvårdsverket 2014). För exempelvis tall gäller att träden måste ha en ålder på över 150 år för att klassas som gammalt träd och för att klassas som nästan gammalt över 100 år. För definition av mycket gamla träd har definition enligt åtgärdsprogram för skyddsvärda träd använts (>200 år Naturvårdsverket 2004).

Artvärde

I bedömningsgrunden för artvärde ingår fyra aspekter, naturvårdsarter, rödlistade arter, hotade arter och artrikedom.

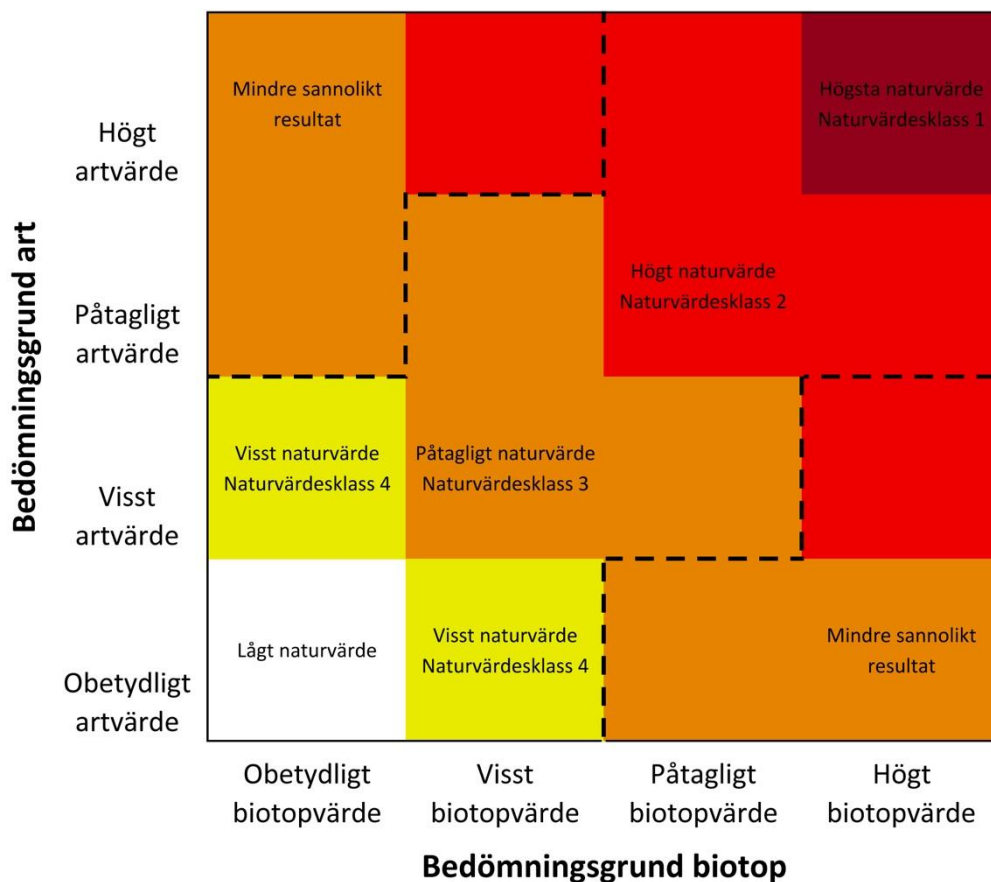
En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö, men som ändå är någorlunda allmänt förekommande. Genom sin förekomst indikerar arten att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomster av rödlistade arter. Naturvårdsarter är utpekade i olika inventeringar och sammanhang. Bland dessa kan nämnas *rödlistade arter* och *fridlysta arter* (se ovan) *typiska arter* (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet), *Fågeldirektivet*, *skogliga signalarter* (utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringsmetodik), *Ängs- och betesmarksarter* (utpekade i Jordbruksverkets Ängs- och betesmarksmetodik), samt Ekologigruppens *egna indikatorarter*.

Naturvårdsarter bedöms utifrån antalet naturvårdsarter, men även hur livskraftig respektive art är (hur vanlig en enskild art är) samt hur väl de indikerar naturvärden. Artrikedom bedöms utifrån artantal, och är en viktig bedömningsgrund i naturtyper med bristfällig kunskap om naturvårdsarter. Aspekterna naturvårdsart eller artrikedom bedöms på en fyrgradig skala för artvärde.

För vanligt förekommande rödlistade och hotade arter med ringa indikatorvärde som exempelvis ask och kungsfågel så har Ekologigruppen anpassat värderingen av artvärde så att förekomst av hotad art med visst eller ringa indikatorvärde inte med automatik ger högt artvärde.

Samlad naturvärdesbedömning

Samlad naturvärdesbedömning är en analys som görs av en ekolog och där biotop och artvärden som identifierats används som grund (figur 1). Värdet av förekomst av naturvårdsarter, biotopkvalitet, sällsynthet och hot förstärker som regel varandra. Kunskap rörande hur strukturer och funktioner, samt naturvårdsarter uppträder i olika naturtyper har stor betydelse för värdebedömningen. I vissa naturmiljöer, exempelvis magra tallskogar, förekommer få naturvårdsarter och dessa är ofta svåra att hitta. Detta faktum vägs in i den samlade bedömningen.

Figur 1. Illustration av hur bedömningsgrunderna för art och biotopvärde relaterar till varandra.

Redovisning av osäkerheter i värdebedömningen/preliminär bedömning

En naturvärdesbedömning är alltid förknippad med en rad osäkerhetsfaktorer. När osäkerheten bedöms som alltför stor så redovisas NVI-klassificeringen som preliminär. Osäkerhetsfaktorer utgörs i första hand av:

- naturvårdsarter inom organismgrupp viktig för naturtypen går inte att inventera under årstiden då fältarbetet genomförs
- väderleken är olämplig för inventering av viktiga organismgrupper av naturvårdsarter då fältarbetet genomförs (exempelvis fjärilar och fåglar)
- väderleken är olämplig för inventering av markstrukturer (snötäckt mark etc)
- specialistkompetens för eftersök av mer svårbestämda organismgrupper av naturvårdsarter saknas
- tidsbudget för eftersök av svårbestämda/svårhittade organismgrupper av naturvårdsarter ingår inte i uppdraget
- underlag för bedömning av värde för regional och kommunal grönstruktur saknas

Grad av säkerhet i värdebedömningen redovisas alltid i en tregradig skala – säker, viss osäkerhet, osäker. Orsak till osäkerhet i bedömningen redovisas alltid.

Preliminär bedömning kan anges när:

- naturvårdsarter inte har inventerats
- en organismgrupp av naturvårdsarter som är avgörande för naturtypen inte har kunnat inventerats (exempelvis marksvampar i en sandbarrskog och fåglar i större strandängsmiljöer) och området bedöms ha hög potential för rik förekomst av dessa.

När bedömningen är osäker, görs en expertbedömning av delområdets potential att hysa naturvårdsarter. Delområdet tilldelas därefter, med tillämpande av försiktighetsprincipen, det högsta värde som det bedöms ha potential för. Vid viss osäkerhet i bedömningen sker ingen höjning av värdet med hänvisning till osäkerhet

Referenser

Ekologigruppen 2015. Flygbildstolkningsnycklar för NVI och biotopkartering

Naturvårdsverket, 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd, rapport 5411.

Naturvårdsverket 2014. Kartering av skogliga naturtyper. Fältkalibreringsövning 1:a oktober 2014.